

πιπέρι

πιπέρι, το, ουσ. [*μυν. πιπέρι(ον) <αρχ. πέπερι*], το πιπέρι·

- *θα δεις πώς το τρίβουν το πιπέρι ή θα μάθεις πώς το τρίβουν το πιπέρι*, **α.** από τη στιγμή που θα καταπιαστείς με τη συγκεκριμένη δουλειά ή υπόθεση, θα καταλάβεις και τις πραγματικές δυσκολίες της: «με τα λόγια είναι όλα εύκολα, αν βγεις όμως στην αγορά να πουλήσεις άγνωστο προϊόν, θα μάθεις πώς το τρίβουν το πιπέρι». **β.** (γενικά) από τη στιγμή που θα βγεις να αντιμετωπίσεις μόνος σου τη ζωή, θα καταλάβεις τις πραγματικές δυσκολίες της: «όσο σε τάζαν οι γονείς σου, ήταν όλα εύκολα, απ' τη στιγμή όμως που αποφάσισες να κάνεις δική σου οικογένεια, θα μάθεις πώς το τρίβουν το πιπέρι». Από το ότι κατά τη βυζαντινή περίοδο το πιπέρι το άλεθαν οι τιμωρημένοι καλόγεροι (εξού και το παιγνιώδες δημοτικό τραγούδι: *πώς το τρίβουν το πιπέρι του διαβόλου οι καλόγεροι, με το γόνατο το τρίβουν και το ψιλοκοσκινίζουν*), οπότε ο χορευτής γονατιστός στο ένα του πόδι τρίβει με κυκλικές κινήσεις το γόνατό του στο πάτωμα υπονοώντας το τρίψιμο του πιπεριού. Εκτός από το γόνατο, υπάρχει αναφορά στη μύτη, στον κώλο και στο τσουτσούνι. Τότε ο χορευτής πέφτει μπρούμυτα, και στηριζόμενος στα δυο του χέρια κάνει τις κυκλικές κινήσεις του τριψίματος με τη μύτη ή το τσουτσούνι του. Στην περίπτωση του κώλου, γυρίζει ανάσκελα και στηριζόμενος στα χέρια και στα πόδια κάνει τις απαραίτητες κυκλικές κινήσεις με τον κώλο του. Όλες αυτές οι στάσεις για να καταδείξουν τη δυσκολία με την οποία γινόταν το τρίψιμο του πιπεριού. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *τώρα*. Συνών. *θα δεις πόσα γράμματα έχει η αλφαβήτα ή θα μάθεις πόσα γράμματα έχει η αλφαβήτα / θα δεις πόσα απίδια βάζει ο σάκος ή θα δεις πόσα απίδια παίρνει ο σάκος ή θα μάθεις πόσα απίδια βάζει ο σάκος ή θα μάθεις πόσα απίδια παίρνει ο σάκος / θα δεις πόσα κουμπιά έχει η Αλέξαινα ή θα μάθεις πόσα κουμπιά έχει η Αλέξαινα / θα δεις πόσο βαθιά φτάνει η τρύπα του λαγού ή θα δεις πόσο βαθιά φτάνει του λαγού η τρύπα / θα δεις τι εστί βερίκοκο ή θα μάθεις τι εστί βερίκοκο*·

- *θα σουβάλω πιπέρι* (ενν. στη γλώσσα σου, στο στόμα σου), λέγεται ειρωνικά, με την έννοια της τιμωρίας, σε άτομο που αισχρολογεί, που κατηγορεί κάποιον ή που γενικά λέει πράγματα που δε μας είναι αρεστά, ή σε παιδί που λέει άσχημα λόγια, που βρίζει ανάρμοστα για την ηλικία του: «αν ξαναβρίσεις, θα σουβάλω πιπέρι || αν ξαναπείς κακό για κανέναν, θα σουβάλω πιπέρι»·

- *θα σουβάλω πιπέρι στη γλώσσα ή θα σουβάλω στη γλώσσα πιπέρι*, βλ. φρ. *θα σουβάλω πιπέρι*·

- *θα σουβάλω πιπέρι στο στόμα ή θα σουβάλω στο στόμα πιπέρι*, βλ. φρ. *θα σουβάλω πιπέρι*·

- *θα σουδείξω πώς το τρίβουν το πιπέρι ή θα σουμάθω πώς το τρίβουν το πιπέρι*, απειλητική έκφραση σε κάποιον πως θα τον τιμωρήσουμε σκληρά, ιδίως με ξυλοδαρμό: «αν ενοχλήσεις ξανά την αδερφή μου, θα σουμάθω πώς το τρίβουν το πιπέρι». Πολλές φορές, μετά το πρώτο ρ. της φρ. ακολουθεί το *εγώ*. Συνών. *θα σουδείξω πόσα γράμματα έχει η αλφαβήτα ή θα σουμάθω πόσα γράμματα έχει η αλφαβήτα / θα σουδείξω πόσα απίδια βάζει ο σάκος ή θα σουδείξω πόσα απίδια παίρνει ο σάκος ή θα σουμάθω πόσα απίδια βάζει ο σάκος ή θα σουμάθω πόσα απίδια παίρνει ο σάκος / θα σουδείξω πόσα κουμπιά έχει η Αλέξαινα ή θα σουμάθω πόσα κουμπιά έχει η Αλέξαινα / θα σουδείξω τι εστί βερίκοκο ή θα σουμάθω τι εστί βερίκοκο*·

- *να λείψουν τα πιπέρια σου, να δω την προκοπή σου*, αν λείψουν οι γνωριμίες σου, οι υποστηρικτές σου, τότε θα φανεί η πραγματική σου αξία, τότε θα φανεί, αν έχεις ικανότητες: «σίγουρα θα πρόκοβες στη ζωή σου απ' τη στιγμή που από παντού έχεις βοήθεια, όμως, να λείψουν τα πιπέρια σου, να δω την προκοπή σου»·

- *όποιος έχει πολύ πιπέρι, βάζει και στα λάχανα*, λέγεται ειρωνικά για άτομο που είναι υπερβολικά σπάταλο, ή που, γενικά, είναι υπερβολικό στις ενέργειές του: «πήγε με την παρέα του στα μπουζούκια κι έκαιγε τα πενηντάρικά στην πίστα. -Όποιος έχει πολύ πιπέρι, βάζει και στα λάχανα». Συνών. *όποιος έχει πολύ βούτυρο, αλείφει και τον κώλο του*·

- *όποιος έχει πολύ πιπέρι, βάζει και στον κώλο του*, βλ. συνηθέστ. *όποιος έχει πολύ πιπέρι, βάζει και στα λάχανα*·

- *πώς το τρίβουν το πιπέρι*, έκφραση που αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο αντανάζονται οι γυναίκες: «έμαθε

από μικρή πώς το τρίβουν το πιπέρι». Από την κυκλική κίνηση των δακτύλων, καθώς η γυναίκα πιέζει με τις άκρες τους την κλειτορίδα της πράγμα που παρομοιάζεται με τις κινήσεις του ατόμου που αλέθει το πιπέρι μέσα στο γουδί με το γουδοχέρι.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας